

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра маркетингу, менеджменту та підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Антон Пантелеймонов

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	<u>Другий (магістерський) рівень вищої освіти</u>
галузь знань	<u>07 Управління та адміністрування</u> (шифр і назва)
спеціальність	<u>073 Менеджмент</u> (шифр і назва)
освітня програма	<u>Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності</u>
спеціалізація	<u>Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності</u> (шифр і назва)
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u> (обов'язкова / за вибором)
факультет	<u>Економічний</u>

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна “26” червня 2020 року, протокол № 5

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

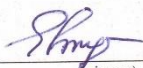
Євтушенко Вікторія Анатоліївна кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва

Кудінова Марина Михайлівна кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва

Програму схвалено на засіданні кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від “20” червня 2020 року №15

Завідувач кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва
ХНУ імені В. Н. Каразіна

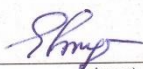
_____ (підпис)

Вікторія ЄВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від “23” червня 2020 року № 10

Голова науково-методичної комісії економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

_____ (підпис)

Вікторія ЄВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Другий рівень вищої освіти Магістр

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 073 Менеджмент

спеціалізації Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: засвоєння теоретичних основ міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій; формування практичних навичок щодо банківського обслуговування зовнішньоекономічної діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

Завдання дисципліни спрямовані на вивчення теоретичних основ та набуття практичних навичок щодо:

– набуття студентами глибоких теоретичних знань з питань концепції, стратегії та тактики міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій;

– опанування студентами методичним інструментарієм розробки та реалізації завдань міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій;

– оволодіння навичками економічного мислення щодо міжнародних торговельних операцій, їх сутності, завдань та розробки пропозицій щодо удосконалення міжнародної валютної системи і механізмів її функціонування;

– набуття навичок оцінки економічної ефективності міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операцій та наслідків проведення міжнародних операцій.

1.3. Кількість кредитів – 4 кредитів

1.4. Загальна кількість годин: 120 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	6 год.

Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
86 год.	106 год.
Індивідуальні завдання	
2 год.	2 год.

1.6. Заплановані результати навчання:

знати:

- сутність міжнародних кореспондентських відносин банків;
- механізм здійснення міжнародних торговельних розрахунків; сутність валютних операцій;
- види угод з негайною поставкою валюти; загальні характеристики строкових операцій сутність міжнародних кореспондентських відносин банків;
- сутність міжнародних кредитних операцій;
- специфіку міжнародних торговельних розрахунків.

вміти:

- здійснювати валютні операції та операції на ринку фінансових деривативів;
- організувати міжнародні розрахункові операції банку;
- проводити міжнародні розрахункові операції через банківські установи;
- проводити міжнародні торговельні розрахунки;
- мінімізувати ризики в міжнародних кредитно-розрахункових операціях.

1.7. компетенції та програмні результати:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів

Програмні результати навчання:

ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПРН7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті.

ПРН12. Мати навички делегування повноважень та керівництва організацією (підрозділом).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-ФІНАНСОВИХ ТА КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВИХ ВІДНОСИН

Тема 1. Основи організації міжнародних кредитних розрахунків

Поняття і види міжнародних розрахунків. Способи платежів. Роль національних і колективних валют та золота в міжнародних розрахунках. Валютно-фінансові та платіжні умови зовнішньоекономічних угод. Валюта ціни та валюта платежу. Умови платежу. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності, способи їх існування.

Тема 2. Валютні рахунки в міжнародних розрахунках

Загальні поняття та характеристика рахунків. Купівля банками іноземної валюти для міжнародних розрахунків. Міжбанківські кореспондентські відносини та система міжбанківських комунікацій. Система СВІФТ.

Тема 3. Документи в зовнішньоторговельних операціях та умови постачань

Характеристика зовнішньоторговельного контракту. Умови поставок товару. Види документів при міжнародних поставках.

РОЗДІЛ 2. РОЗРАХУНКИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ. БАНКІВСЬКА ГАРАНТІЯ В МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКАХ

Тема 4. Способи платежів у міжнародній торгівлі

Особливості використання в міжнародній сфері основних форм розрахунків. Авансові платежі. Платіж на відкритий рахунок. Банківський переказ. Розрахунки з використанням чеків, пластикових карток, векселів.

Тема 5. Документарні форми розрахунків

Документарний акредитив. Інкасо. Види Інкасо, фази документарного інкасо, узгодження умов інкасо, виписка інкасового доручення і подання документів, уніфіковані правила для інкасо (УПІ).

Тема 6. Банківське фінансування зовнішньоторговельних умов

Роль кредиту в забезпеченні зовнішньої торгівлі, його види та зв'язок з умовами платежу. Кредитування імпорту. Кредитування експорту.

РОЗДІЛ 3. ТИПИ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ. РИЗИКИ В МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВИХ ТА ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЯХ ТА ШЛЯХИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

Тема 7. Валютний ринок та валютні операції

Сутність валютних операцій. Типи угод на валютних ринках. Поточні операції. Форварді угоди. Валютні «свопи». Валютні ф'ючерси. Валютні опціони.

Тема 8. Депозитні валютні операції

Сутність міжбанківського ринку депозитних операцій в іноземній валюті. Валютування депозитних угод. Процентні ставки на ринку міжбанківських депозитів у іноземній валюті. Котирування процентних ставок. Сторони котирування. Депозитна позиція. Ринок євровалюти. Зв'язок між процентними ставками та валютними курсами.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. Еволюція розвитку міжнародних валютно-фінансових та кредитно-розрахункових відносин								
Тема 1. Основи організації в міжнародних кредитних розрахунках	14	2	2	10	12			12
Тема 2. Валютні рахунки в міжнародних розрахунках	14	2	2	10	18	2	2	14
Тема 3. Документи в зовнішньоторговельних операціях та умови постачань	16	2	2	12	18	2	2	14
Разом за розділом 1	44	6	6	32	48	4	4	40
Розділ 2: Розрахунки в системі міжнародної торгівлі. Банківська гарантія в міжнародних розрахунках								
Тема 4. Способи платежів у міжнародній торгівлі	14	2	2	10	16	2	2	12
Тема 5. Документарні форми розрахунків	14	2	2	10	12			12
Тема 6. Банківське фінансування зовнішньоторговельних умов	14	2	2	10	12			12
Разом за розділом 2	42	6	6	30	40	2	2	36
Розділ 3: Типи валютних операцій. Ризики в міжнародних кредитно-розрахункових та валютних операціях та шляхи їх мінімізації								
Тема 7. Валютний ринок та валютні операції	16	2	2	12	15			15

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Тема 8. Депозитні валютні операції	16	2	2	12	15			15
Контрольна робота 1	2			2	2			2
Разом за розділом 2	34	4	4	26	32	6	6	32
Усього годин	120	16	16	88	120	6	6	108

4. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Основи організації в міжнародних кредитних розрахунках	2	
2.	Валютні рахунки в міжнародних розрахунках	2	2
3.	Документи в зовнішньоторговельних операціях та умови постачань	2	2
4.	Способи платежів у міжнародній торгівлі	2	2
5.	Документарні форми розрахунків	2	
6.	Банківське фінансування зовнішньоторговельних умов	2	
7.	Валютний ринок та валютні операції	2	
8.	Депозитні валютні операції	2	
Разом:		16	6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Опрацювання навчального матеріалу (самостійне ознайомлення з допоміжною літературою за списком у робочій програмі дисципліни)	86	104
2	Виконання індивідуальних завдань: – контрольні роботи, передбачені навчальним планом	2	2
	Разом	88	108

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з дисципліни (реферати, розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи, контрольні роботи, що виконуються під час аудиторних занять та самостійної роботи, курсові, дипломні роботи тощо) сприяють більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

За дисципліною «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» передбачені наступні індивідуальні завдання:

- контрольні роботи, передбачені навчальним планом (див. НМКД «Контрольні роботи»).

7. Методи контролю

Контроль рівня знань є невід'ємною складовою навчального процесу. Оцінювання знань студентів з дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» враховує всі види занять, передбачених навчальним планом. Перевірка знань та навичок студентів проводиться за допомогою поточного, проміжного й підсумкового контролю. Під час вивчення дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції» застосовуються наступні методи оцінювання знань:

- *поточний контроль* здійснюється на практичних заняттях під час рішення задач, розв'язання практичних завдань та кейсів;
- *проміжний контроль* здійснюється під час усних відповідей студентів.
- *підсумковий контроль* проводиться за допомогою проведення заліку та іспиту.

Результати семестрового заліку – «зараховано» або «не зараховано», виводиться за сумою балів, набраних студентом протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи, поточного й проміжного контролю), що дає змогу оцінити знання студентом усього курсу дисципліни.

Результати складання екзамену оцінюються за шкалою балів, еквівалентною чотирибальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінка, еквівалентна «відмінно», виставляється, якщо студент виявив всебічно системні та глибокі знання, в повному обсязі твердо засвоїв весь програмний матеріал, вичерпно та послідовно дав відповіді на всі питання екзаменаційного білета, тісно пов'язує теорію з практикою, показує знання літератури, вміння самостійно аналізувати та тлумачити економічні норми та поняття і застосовувати їх при вирішенні завдань, правильно аргументує висновки, вміє самостійно узагальнювати матеріал і логічно його викладати, не допускаючи помилок.

Оцінка, еквівалентна «добре», виставляється, якщо студент твердо знає програмний матеріал, має навички аналізу та тлумачення економічних норм та понять, логічно відповідає на поставлені питання, не допускає суттєвих помилок.

Оцінка, еквівалентна «задовільно», виставляється, якщо студент засвоїв основний матеріал, але не знає окремих деталей, допускає неточні відповіді та формулювання понять, порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу, має прогалини в знаннях.

Оцінка, еквівалентна «незадовільно», виставляється, якщо студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не володіє навичками застосування економічних норм, які забезпечували б вирішення професійних завдань.

Підсумкова оцінка виводиться за сумою балів, набраних студентом за роботу протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи, поточного і проміжного контролю) та за результатами підсумкового контролю (екзамену), що дає змогу оцінити знання студентом усього курсу дисципліни.

8. Схема нарахування балів

для очної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота									Екзамен	Сума	
Розділ 1			Розділ 2			Розділ 3		Контрольна робота, передбачена навчальним планом			Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	КР	60	40	
5	5	5	5	5	5	5	5	20			

T1, T2, ... – номери тем змістових модулів

для заочної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота									Екзамен	Сума	
Розділ 1			Розділ 2			Розділ 3		Контрольна робота, передбачена навчальним планом			Разом
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	КР	60	40	
5	5	5	5	5	5	5	5	20			

T1, T2, ... – номери тем змістових модулів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Божидарнік Н.В., Божидарнік Т.В. Валютні операції: підручник. Київ, 2013. 696 с.
2. Наумчик А.А., Лебедева С.Н., Барановська М.І., Козак А.О. Міжнародні комерційні угоди та розрахунки: нормативно-правове регламентування : навчальний посібник для вузів. Київ, 2010. 646 с.
3. Петрашко Л.П. Валютні операції : навчальний посібник. Київ, 2012. 271 с.
4. Шемет Т.С., Коряк А.М., Диба О.М. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навчальний посібник. Київ, 2009. 348 с.

Допоміжна література

1. Д'яконова І.І., Макаренко М.І., Журавка Ф.О., Костюк О.М. Міжнародні фінанси: навчальний посібник для внз. Київ, 2013. 547 с.
2. Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Барановська М.І. Міжнародні фінанси. Кредитно-модульний курс : навчальний посібник для вузів. Київ, 2011. 286 с.
3. Павленко І. І., Варяниченко О.В., Навроцька Н.А. Міжнародна торгівля та інвестиції : навчальний посібник для вузів. Київ, 2012. 255 с.
4. Патица Н.І. Валютні операції: навчальний посібник для дистанційного навчання. Київ, 2008. 187 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 03.09.2020).
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. URL: www.library.edu-ua.net (дата звернення: 03.09.2020).
3. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.org/> (дата звернення: 03.09.2020).

4. Книжкова палата України імені Івана Федорова. URL: <http://www.ukrbook.net/> (дата звернення: 03.09.2020).
5. Бібліотеки в мережі Internet. URL: <http://library.zntu.edu.ua/res-lib-el.html> (дата звернення: 03.09.2020).
6. Державна науково-технічна бібліотека України. URL: <http://ntbu.ru/> (дата звернення: 03.09.2020).
7. Центральна наукова бібліотека ХНУ імені В. Н. Каразіна. URL: <http://www.library.univer.kharkov.ua/OpacUnicode/index.php> (дата звернення: 03.09.2020).
8. Харківська державна наукова бібліотека імені Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/> (дата звернення: 03.09.2020).
9. Prometheus – масові безкоштовні онлайн-курси. URL: <https://prometheus.org.ua/> (дата звернення: 03.09.2020).
10. Бібліотека Конгресу США. URL: <http://www.loc.gov/> (дата звернення: 03.09.2020).
11. Національна бібліотека Франції. URL: www.bnf.fr/ – Bibliothèque Nationale или BNF) (дата звернення: 03.09.2020).
12. Британська бібліотека. URL: www.bl.uk/ (дата звернення: 03.09.2020).